

Ukrayini [The problem of the division of powers in the context of the realities of civil society in Ukraine] In Horod, rehyon, hosudarstvo: problemy raspredeleniya polnomochy [City, region, state: the problem of the division of powers] Proceedings of the International Conference, 2003, 24-26 april, Donetsk: NAS of Ukraine, Institute of economic and legal research, 117-124. [in Ukrainian].

2. Kalinyuk N. (2002). Byudzhetna detsentralizatsiya v krayinakh z perekhidnoyu ekonomikoyu [Fiscal decentralization in transition countries] In Zbirnyk naukovykh prats' Ukrayins'koyi akademiyi derzhavnoho upravlinnya pry Prezydentovi Ukrayiny [Proceedings of the Ukrainian Academy of Public Administration under the President of Ukraine] Vol. 2. (322-328) Kyiv: Ukrainian Academy of Public Administration. [in Ukrainian].

3. Tkachuk A., Ahranoff R., Braun T. (1997). Mistseve samovryaduvannya: svitovyy ta zarubizhnyy dosvid [Local government: world and international experience] Kyiv: Zapovit. [in Ukrainian].

4. Izdebski H. (2001). Samorząd terytorialny. Podstawy ustroju i działalności [Local government. Basics of system and business]. Warszawa. [in Polish].

5. Michałowski S. Pawłowskiej A. (Ed). (1999). Państwo obywatelskie a przebudowa administracji publicznej w Polsce [State and civil reconstruction of public administration in Poland]. Lublin: Administracja publiczna. Zagadnienia wstępne. [in Polish].

6. Zając W. (1999) Zasadniczy trójstopniowy podział terytorialny Polski [The basic three-tier territorial division of the Poland]. Warszawa. [in Polish].

7. Parliament of Ukraine (1985, Oktober 15). Yevropeys'ka khartiya mistsevoho samovryaduvannya [European Charter of Local Self-Government]. Official portal of Parliament of Ukraine. Retrieved from http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=994_036 [in Ukrainian].

8. Parliament of Ukraine (2012, September 6). Zakon Ukrayiny pro administratyvni posluhy [Law of Ukraine about administrative services]. Official portal of Parliament of Ukraine. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5203-17> [in Ukrainian].

УДК 338.2:338

О. О. Галаченко

кандидат медичних наук, доцент
ПрАТ "ВНЗ "МАУП", м.Вінниця

О. М. Вівчарук

кандидат економічних наук,
старший викладач

Львівського інституту економіки і туризму, м. Львів

ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ САНАТОРНО-КУРОРТНИХ ЗАКЛАДІВ УКРАЇНИ В РЕГІОНАЛЬНОМУ АСПЕКТІ

У статті визначено основні тенденції розвитку санаторно-курортних закладів в регіональному аспекті, систематизовано негативні фактори їх функціонування та окреслено ключові напрями необхідних змін. За результатами аналізу систематизовано ключові фактори впливу на розвиток санаторно-курортних закладів в регіональному аспекті.

Ключові слова: туризм, рекреація, санаторно-курортний комплекс, фактори внутрішнього середовища, фактори зовнішнього середовища, регіональна політика.

Halachenko O., Vivcharuk O. BACKGROUND OF SPA FACILITIES IN THE REGIONAL ASPECT UKRAINE

The article defines the major trends in recreational centers in the regional context, systematically negative factors of their operations and outlines key areas necessary changes. The analysis of key factors systematically influence the development of the spa facilities in the regional context.

Keywords: tourism, recreation, resort complex, factors of internal environment, environmental factors, regional policy

Санаторно - курортні заклади України є невід'ємною частиною системи охорони здоров'я населення, а тому їх функціонування та розвиток відіграє важливу роль в соціально – економічній політиці місцевості, регіону та держави. Визначені у Законі України «Про курорти» правові, організаційні, економічні та соціальні засади розвитку курортів в Україні базуються на принципах державної політики у сфері курортної справи: законодавчого визначення умов і порядку організації діяльності курортів; забезпечення доступності санаторно-курортного лікування для всіх громадян, врахування попиту

населення на конкретні види санаторно-курортних послуг; економічного та раціонального використання природних лікувальних ресурсів; сприяння перетворенню санаторно - курортного комплексу України у високо-рентабельну та конкурентоспроможну галузь національної економіки [2]. При цьому особливого значення набуває питання аналізу впливу факторів зовнішнього та внутрішнього середовища на регіональну політику розвитку санаторно – курортних закладів України.

Проблеми розвитку санаторно – курортних закладів України висвітлені у наукових працях

багатьох вітчизняних вчених – економістів та практиків, зокрема проблеми формування соціально-економічного механізму розвитку санаторно-курортних закладів висвітлено у роботі Н.М. Влащенко, оцінці стану розвитку санаторно-курортних закладів присвячені роботи А.Г. Охріменко, І.О. Федорова, Ю.Б. Забалдіної, О. О. Колесник, В.В. Лебедевої та інших. Проте сучасні тенденції на ринку туристичних послуг, що стрімко змінюються під впливом економічної та політичної ситуації в Україні вимагають глибокого вивчення внутрішнього та зовнішнього середовища функціонування санаторно – курортних закладів України.

Мета статті – деталізація та аналіз впливу чинників внутрішнього та зовнішнього середовища функціонування санаторно – курортних закладів в регіональному розрізі.

Санаторно-курортний комплекс – це сукупність на певній території різних установ (інтегрованих за кластерним типом), які задовольняють потреби в оздоровленні населення та сформовані на оригінальній інституціональній основі [1].

Територіальна організація санаторно-курортного комплексу представлена поєднанням рекреаційних ресурсів, рекреантів, закладів їх розміщення, місць розселення обслуговуючого персоналу, підприємств інфраструктури та інших закладів, які забезпечують умови для відпочинку і оздоровлення населення. Структуру санаторно-курортного комплексу формують рекреаційні регіони та райони, до складу яких входять санаторії, пансіонати з лікуванням, санаторії-профілакторії, будинки і пансіонати відпочинку, інші оздоровчі заклади [3]. При цьому рекреаційні райони завдяки транспортним і функціональним зв'язкам формують рекреаційні зони. Для прикладу узбережжя Чорного та Азовського морів.

Результати дослідження доводять значне скорочення кількості санаторно-курортних закладів в Україні протягом 1995-2015рр. (рис.1). Так, якщо у 1995 році їх кількість становила 3147 одиниць, то у 2015 році скоротилась до 1863 одиниці.

Рис.1. Динаміка зміни кількості санаторно – курортних закладів в Україні за 1995-2015рр. [5, с.238]

Однією з головних причин скорочення кількості спеціалізованих засобів розміщення є окупація АР Крим, тут було зосереджено значну кількість суб'єктів підприємницької діяльності (станом на кінець 2013 року 17% від загальної кількості

спеціалізованих засобів розміщення) та воєнні дії в Донецькій та Луганській області. Під загрозою закриття, через неефективні механізми управління опинились спеціалізовані засоби розміщення в багатьох областях України.

Щодо кількості функціонування санаторно-курортних закладів у 2015 році в межах регіонів України, то лідером є Одеська область, де функціонувало – 398 одиниць, тоді, як у Запорізькій області – 225 одиниць, у Миколаївській області – 221 одиниця, у Херсонській області – 189 одиниць, у Закарпатській області – 131 одиниця, Дніпропетровській області – 114 одиниць, у Київській області – 71 одиниця, у Львівській області – 58 одиниць, у Вінницькій області – 24 одиниці [6, с.61,63]

Результатом зменшення кількості санаторно – курортних закладів в Україні є зниження рівня попиту на їх послуги, а причини цьому є:

- неспроможність населення оплачувати відпочинок у санаторно-курортних закладах внаслідок зниження рівня купівельної спроможності через високий рівень інфляції та зростання ціни на путівки;
- зниження рівня державного фінансування соціальних путівок Фондом соціального страхування у зв'язку з тимчасовою втратою працездатності;
- невідповідність ціни та якості санаторно-курортних послуг;
- відсутність ефективних механізмів державної політики, як для соціальної підтримки населення, так і для економічного сприяння розвитку даного сектору.

В умовах ринкової економіки суттєво змінюються тенденції купівельної поведінки споживачів, що результативно позначитись на сфері послуг, зокрема і послуг, що пов'язані з діяльністю санаторно-курортних та оздоровчих закладів. Не зважаючи на те, що санаторно-курортні послуги вітчизняних закладів є конкурентами на ринку, для ефективного їх функціонування необхідно здійснювати координацію напрямів їх діяльності, а для цього детальний аналіз чинників внутрішнього та зовнішнього середовища є надзвичайно важливим.

На нашу думку, об'єктами для аналізу власниками санаторно – курортних закладів є транспортне сполучення, низький рівень розвитку інфраструктури, якості продукції і послуг, недосконалість нормативно-правової бази забезпечення рекреаційної діяльності, несприятливий клімат інвестування – це неповний перелік зовнішніх факторів, які негативно впливають на потенціал закладів. При цьому для розвитку санаторно – курортних закладів в межах України необхідно врахувати їх потенціал в межах регіонів, який нерівномірний. Основні і найістотніші фактори

розвитку санаторно – курортних закладів в представлені на рисунку 2.

Стає очевидним, серед наведених вище фактори, важливою проблемою є вдосконалення інфраструктури санаторно – курортних закладів. Джерелами залучення коштів для оновлення інфраструктури виробничого потенціалу можуть бути, як власні заощадження так і масштабні інвестиції (як внутрішні, так і зовнішні). В умовах децентралізації, з боку органів місцевого самоврядування, вагомими на нашу думку, будуть наступні кроки:

- ❖ ранжування рекреаційних об'єктів для реалізації масштабних інвестиційних проектів;
- ❖ провести тендери та надати земельні ділянки під забудову санаторно курортних закладів;
- ❖ провести тендери для реконструкції існуючих санаторно – курортних закладів;
- ❖ розширити асортимент послуг, що надаватимуться санаторно – курортними закладами;
- ❖ збільшити кількість діючих госпрозрахункових медичних центрів, які надаватимуть платні послуги.

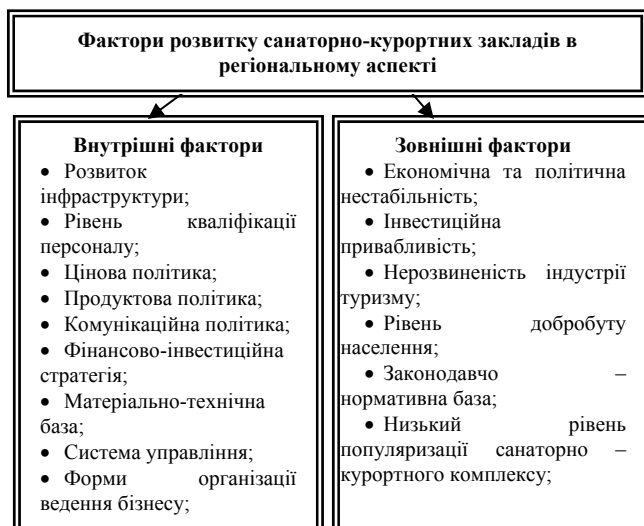

Рис.2. Фактори розвитку санаторно – курортних закладів України в регіональному аспекті *

*- власні узагальнення автора на основі [4].

Досвід та практика останніх років доводять, в умовах стагнації сфера матеріального виробництва знижує темпи ефективності діяльності, тоді, як галузь туризму та рекреації залишаються високорентабельними та працюють стабільно і ефективно. Тенденції, які присутні на сьогодні у

національному та культурному відродженні України набувають особливого значення і для розвитку санаторно – курортних закладів, адже це дозволить рекреацію вивести на рівень розвинутих європейських держав, що стане інструментом для розвитку міжнародного туризму, та суміжних галузей економіки, сприятиме зростанню кількості робочих місць, збільшення надходжень до бюджетів регіонів, міст, сіл та України зокрема.

Список використаних джерел

1. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: методологія та методика аналізу, термінологія, районування: монографія / О.О. Бейдик. – К.: Видавничо-поліграфічний комбінат «Київський університет», 2001. – 395 с.
2. Закон України “Про курорти” [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.rada.gov.ua.
3. Кобанець Л.О. Концепція управління розвитком рекреаційної діяльності: монографія / Л.О. Кобанець. – Донецьк: Інститут економіки промисловості НАН України, 2007. – 192 с
4. Концепція розвитку санаторно-курортної справи України. Режим доступу. [www // zakon4.rada.gov.ua](http://zakon4.rada.gov.ua).
5. Туристична діяльність в Україні. Статистичний збірник, - К.: Державна служба статистики, 2016р. – 458с.
6. Колективні засоби розміщення в Україні у 2015 році. Статистичний збірник. – К.: Державна служба статистики, 2016. – 200с.

References

1. Beydyk O.O. (2001). *Rekreatsiyno-turyst's'ki resursy Ukrainy: metodolohiya ta metodyka analizu, terminolohiya, rayonuvannya* [Recreation and tourism resources of Ukraine: methodology and methods of analysis, terminology, zoning]. Kyiv: Vydavnycho-polihrafichnyy kombinat «Kyivys'kyu universytet», 395 p.
2. Supreme Council of Ukraine (2000). *Pro kurorty* [On Resorts]: Law of Ukraine, adopted on 2000, October 5, 2026-III. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy – The Official Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 36. [in Ukrainian].
3. Kobanets' L. O. (2007). *Kontseptsiya upravlinnya rozvytkom rekreatsiynoyi diyal'nosti* [The concept of the development of recreational activities]. Donets'k: Instytut ekonomiky promyslovosti NAN Ukrayiny, 192 p.
4. *Kontseptsiya rozvytku sanatorno-kurortnoyi spravy Ukrainy* [The concept of health resort business in Ukraine]. Retrieved from [http:// www // zakon4.rada.gov.ua](http://www//zakon4.rada.gov.ua).
5. State Statistics Service of Ukraine (2016). *Turystychna diyal'nist' v Ukraini* [Tourist activity in Ukraine]. Kyiv. [in Ukrainian], 458 p.
6. State Statistics Service of Ukraine (2016). *Kolektyvni zasoby rozmishchennya v Ukraini u 2015 rotsi* [Collective accommodation facilities in Ukraine in 2015]. Kyiv. [in Ukrainian], 200 p.